

STRAŽAN

URADNO GLASILO OBČINE STRAŽA, LETO 12, ŠTEVILKA 52-53, JULIJ 2021

STRAŽA
Kraj topline, zelenja in modrine

Žuželke na vrtu

Predmestni in mestni vrtovi so ekosistemi v malem. Predstavljajo pomembno zatočišče za mnoge organizme, ki težko preživijo na vedno intenzivnejših kmetijskih površinah in pozidanih območjih. Žuželke so kot izjemno raznolika skupina živali ključen del teh ekosistemov. Velika večina živi skrito človekovim očem v tleh ali rastlinju in jih navadno opazimo le, če jih načrtno iščemo. Pozornost zbudijo le najbolj pisani ali drugače vpadljivi predstavniki, pa seveda vrtni škodljivci, čeprav predstavljajo slednji le neznamenit delež žuželčje favne vrtov.

Z nekaj pazljivega opazovanja lahko vsakdo občuduje žuželčje prebivalce vrta, ki tvorijo pravcat splet. Če je vrt dobro ohranjen, bo našel plenilce (pikapolonice, tenčičarice), rastlinojede (listne uši, gosenci, metulji), z malo več truda morda tudi zajedavce (na primer osice) in razkrojevalce (govnače, ličinke hroščev, ki se prehranjujejo z odmrlim organskim materialom, idr.). Z nekaj sreče lahko opazimo tudi zanimive odnose med njimi. Mravlje na primer skrbijo za kolonije listnih uši, od katerih pridobivajo »mano« – rastlinske sokove, ki jih listne uši izločajo kot odvečne, za mravlje pa so dober vir sladkorjev. Temu odnosu pravimo mutualizem, pri katerem imata obe vrsti korist: mravlje v zameno za mano varujejo »svojo« kolonijo, podobno kot pastir varuje čredo. Mnogo bolj znan primer je opravevanje. Množica opravevalcev, kot so čebele, čmrlji, metulji in muhe trepetavke, v zameno za raznašanje peloda dobi medicino v cvetovih. Nekateri odnosi so na prvi pogled manj harmonični, pikapolonice tako pridno požirajo listne uši in druge majhne rastlinojede žuželke. Splet vseh teh odnosov pa v zdravem vrtu podobno kot v naravi vseeno poskrbi, da se noben člen ne namnoži preko vseh meja ali izumre.

Vrtnar vpliva na skupnost organizmov v svojem vrtu na različne načine, predvsem z izbiro sajenih rastlin in zatiranjem neželenih predstavnikov, ki ga največkrat izvajamo s kemičnimi pripravki – pesticidi. Z raznolikimi, predvsem medovitimi vrstami rastlin, je vrt, če je dovolj velik, lahko prava oaza biodiverzitete, kjer bodo naravni sovražniki škodljivcev pripomogli k ravnovesju in morda uporaba pesticidov sploh ne bo potrebna. Pesticidi proti žuželkam – insekticidi – so netarčni in škodujejo vsem žuželkam, tudi koristnim. Ob prekomerni uporabi insekticidov nevede zatremo tudi naravne sovražnike škodljivcev, ki jih je običajno manj kot rastlinojedih žuželk in počasneje se razmnožujejo. Naslednjo sezono zato doživimo še

Gnezdilnice za čebele samotarke privabljajo mnoge opravevalce, kot je rogata dišavka.

Žuželke v vrtu privabljajo tudi ptiče, ki nas kratkočasijo s petjem in pisanim perjem (na sliki pogorelec s plenom – strigo). Avtor besedila in fotografij: dr. Jernej Polajnar

hujši izbruh škodljivca, ki ga zdesetkana populacija plenilca ne more več uravnati. V tem začaranem krogu porabimo vedno več insekticida za enak učinek, hkrati pa škodujemo še okolju in sebi, saj so to strupene snovi.

Opazovanje drobnih prebivalcev vrta je lahko za konec tudi lep hobi. Sodobni pametni telefoni omogočajo že zelo solidne fotografije, ki jih lahko delimo na opazovanju narave namenjenih spletiščih ali v skupinah na družbenih omrežjih. Od mednarodnih je najbolj znan portal iNaturalist, kjer lahko vsakdo deli svoja fotografska opažanja. Tam jih bodo ostali člani pomagali prepoznati, s tem pa bomo tudi sami izvedeli več o naših drobnih sopotnikih. Brez njih bi tudi mi težko preživel!

Je vaš vrt oaza biodiverzitete? Vabljeni, da sodelujete v našem natečaju »Biodiverziteti najbolj prijazen vrt«. Navodila za prijavo so objavljena na spletni strani www.naturaviva.si.

Kaj lahko storimo za zdrav ekosistem na vrtu?

Če imamo dovolj velik vrt, lahko pustimo del zaraščen s »plevelom«. Divje rastline služijo kot zatočišče za žuželke in druge majhne živali, tudi ko preostanek vrta prekopljemo za sejanje ali ga poškrpimo s pesticidi.

Če je vrt majhen, se morda lahko dogovorimo s sosedi za mejico iz avtohtonega grmičevja, ki je prav tako odlično zatočišče za živali.

Nastavimo umetna zatočišča za žuželke. Sem spadajo recimo t. i. »hoteli« za čebele samotarke, narobe obrnjene lončke za rože, ki jih napolnimo s suho travo in postavimo na tla, pa s pridom izkoristijo tenčičarice in druge vlagoljubne žuželke. Talnim žuželkam lahko naredimo zatočišča iz nalomljene lončevine ali kamenčkov v kakem kotu.

Organske odpadke kompostiramo. Kompost je vsestransko uporaben, v njem pa se naseli tudi množica prebivalcev.

Poskusimo sobivati s škodljivci namesto da jih takoj zatiramo. Majhna populacija listnih uši ali peščica gosencov verjetno ne bo povzročila omembe vredne škode.

Jernej Polajnar